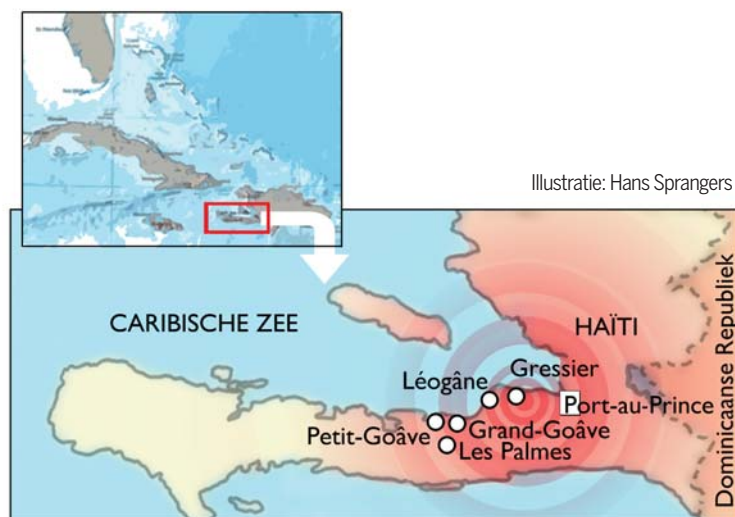

Plannen voor wederopbouw na aardbeving

Burgemeesters in Haïti willen weer lokaal bestuurder worden

Begin januari dit jaar trof een zware aardbeving Haïti. Tientallen gemeenten gaven geld voor de wederopbouw. Na vier maanden van intensieve voorbereiding heeft VNG International samen met Franse en Canadese partners een eerste plan uitgewerkt voor herstel van het lokaal bestuur in Les Palmes, een van de zwaarst getroffen gebieden.

In Haïti kan VNG International aan de slag met in totaal 3,4 miljoen euro: 1,8 miljoen die gemeenten rechtstreeks aan haar doneerden plus 1,6 miljoen van de 2,5 die ze gaven via het nationale rampennummer 555 van SHO, de Samenwerkende Hulporganisaties. Jaap Breugem van VNG International ‘trekt’ het project. Hij legde internationale contacten, bezocht onlangs het rampgebied en sprak met lokale bestuurders en collega’s.

Hij zag ‘een land in totale desorganisatie’. ‘Vanuit het vliegtuig is het alsof je naar Hiroshima kijkt, zó verschrikkelijk verwoest is alles. Het is moeilijk te bevatten wat hier gebeurd is als je het niet hebt gezien.’ Een land met overal puin, waar mensen bivak-

keren in bloedhete tentjes in de middenberm van de weg en op straat leven met angst voor naschokken, waar overleven de allergrootste prioriteit vormt, waar totale afhankelijkheid van hulpverleners overheerst – hoe kun je daar het vizier richten op bestuurlijke zaken en orde? Het lijkt een schier onmogelijke taak. Maar dat is wel wat VNG International en haar partners willen en waarvoor het ingezamelde geld wordt ingezet.

Samenwerking

Breugem: ‘We hebben als organisatie weinig “geschiedenis” in Haïti, maar wat we wél hebben, is grote ervaring met wederopbouw na natuurrampen. Denk aan de

orkaan Mitch, de tsunami, de aardbevingen in Marokko en Turkije en de watersnoodramp in Suriname.’

Die kennis zet VNG International nu in, samen met de zusterorganisaties Cités Unies France (CUF) en de Fédération des Municipalités Canadiennes. De Fransen hebben al tientallen jaren banden met gemeenten in Haïti. De Canadezen hanteren een wat bredere aanpak die meer lijkt op die van VNG International. Zij kunnen ook een groot bedrag inzetten en op grotere schaal werken. Via het Canadese ministerie van ontwikkelingssamenwerking is zo’n twintig miljoen Canadese dollar beschikbaar. Montréal heeft een band met Port-au-Prince en steunt die stad samen met Parijs en Barcelona.

VNG International wil een totaalaanpak en samenwerking. Enerzijds met de Fransen en Canadezen, anderzijds met de lokale bestuurders, de twee verenigingen van gemeenten in Haïti en het ministerie van binnenlandse zaken in het land. Via de koepel UCLG (United Cities and Local Governments) lopen lijnen naar internationale organisaties zoals de VN.

De afspraken zijn vastgelegd in een memorandum of understanding. In maart ging Cor de Vos, burgemeester van Nieuwegein, namens het inmiddels opgerichte

Het stadhuis van Petit-Goâve is tijdelijk in een tent gevestigd (foto: Jaap Breugem)

kleine 'comité wederopbouw Haïti' met vertegenwoordigers van de gemeenten die geld stortten, naar Martinique en sprak met vele betrokkenen. Dat gaf een indruk van de behoeften. Daarna werd Haïti bezocht en viel de keuze op Les Palmes, de kuststreek ten westen van Port-au-Prince, waar vier gemeenten liggen: Petit-Goâve, Grand-Goâve, Léogane en Gressier. Samen tellen ze 400.000 inwoners. Het is het zwaarst getroffen gebied met het epicentrum van de beving.

Gemeentehuizen

Breugem: 'Het lokaal bestuur werkt niet meer. Alle gemeentehuizen zijn plat. Overall zijn mensen weggefallen. In de grootste plaats Léogane met bijna 150.000 inwoners werkten voorheen rond de tachtig ambtenaren. Dat is al niet bijster veel is als je het vergelijkt met een Nederlandse gemeente van die omvang. En nu zijn er nog maar 36 over. 'De burgemeesters beseffen dat ze elkaar nodig hebben om het lokale bestuur en alles daaromheen, van afvalverwerking tot nutsvoorzieningen, weer op te bouwen. In het verleden zat regionale samenwerking niet in hun mind, nu zien ze de kansen met support van buiten en de zegen van hun ministerie'.

De burgemeesters worden ook geconfronteerd met een massa hulpverleners die over elkaar heen buitelen. 'Overall is de VN aanwezig en zijn NGO's en religieuze groeperingen actief. Overall staan tenten met landenvlaggen. De intenties zijn goed en de burgemeesters zijn er ook blij mee - maar het is dubbel, want ze zien ook dat het uit de hand loopt en dat ze niet meer kunnen sturen. Als wij daar straks zijn, kunnen we helpen duidelijke afspraken te maken.'

De burgemeesters willen weer lokaal bestuurder worden. Maar er is geen gemeentehuis en geen geld, geen ambtelijk apparaat, er zijn nauwelijks bronnen zoals registers en bevolkingsadministratie. VNG International wil met haar partners pogen geleidelijk aan de organisatie terug te brengen, met directe opbouw hulp van Franstalige experts. Breugem: 'In Léogane moet een bureautje komen, een fysiek punt van waaruit we kunnen werken. Daar zit de projectleiding, daar kunnen de burgemeesters overleggen, daar kunnen we plannen en alles in kaart brengen. Van daaruit kunnen we contacten leggen met de internationale organisaties. Het moet het verzamel- en vertrekpunt worden voor de experts. Het bureau wordt ook een meldpunt voor NGO's

en een plek om de vier individuele gemeenten te bedienen, met specifieke kennis die ze weer kunnen delen. Het is beter dat op één plek te doen dan in vier tegelijk, dat is niet haalbaar.

'Vanuit dat centrale punt wordt per gemeente de bestuurlijke situatie in kaart gebracht: wat is er gebeurd, wat was er, wat is er nog over, wat zijn de wensen, wat kunnen we doen. Op dit moment zit er een stedenbouwkundige voor de drie organisaties. Over een week komt die met een rapport en dan worden de volgende stappen gezet.'

Vijf jaar

Voor het hele traject wordt vijf jaar uitgetrokken: de eerste 24 maanden minimaal voor de organisatorische opbouw, daarna drie jaar voor het rendement. De eerste stap is het centrum in Léogane, daarna worden experts aangetrokken en Haïtianen die in de vier gemeenten aan de slag kunnen.

Breugem: 'De schaal van deze ramp is zó groot, het is zo onwezenlijk, dat je denkt: kan ik hier concreet iets bijdragen aan de opbouw van het lokale bestuur? Ja, zeg ik dan met professionele distantie. Al kun je nooit garanties geven.'